Roma Çömleği

Ankara Kültür yolu Festivali kapsamında Ankara Roma Hamamı'nda düzenlenen CAN SUYU/AQUA VİTALE Seramik Çalıştayı'nda ürettiğim Roma tekniği çanağın üretim sürecini anlatacağım.

ANKARA 2024
ANKYPA MMXXIV

Romalılar çok istilacı bir devlet olduğu için çok sayıda asker bulundurmak zorundaydılar. Bu askerlerin beslenmesi için çok sayıda çömlek üretilmesi gerekiyordu. Bunun için seri üretime geçmek zorundaydılar. Çömlekten kalıplar yaparak üretim süreçlerini hızlandırdılar

Çömlek Kalıplar

Ben de Romalılara öykünerek kendime bir çömlek kalıp yaptım. Müzelerde gördüğümüz Roma kaplarının dış yüzeylerinde kabartma süsler olur. Bu süslemeleri kullanacakları kalıbın içine oyarak oluşturuyorlar. Ben de onlar kadar ustaca olmasa da, kalıbımın içini oyarak süslemeler yaptım.

Kalıp İçindeki Süslemeler

Çalıştay konumuza atıfta bulunarak Roma su kemerleri çizdim. Tarih ve mekanı bildirmek için Ankara 2024 ve Roma yazısına gönderme yapmak için ANKYPA MMXXIV notlarını düştüm. Ankara’mızın en önemli simgesi olan Atamızın ebedi istirahatgahı Anıtkabir’i ve sevgili mimar Ragıp Buluç’un Atakulesi’ni de su kemerleri arasına ekledim. Böylece süslemelerim tamamlanmış oldu. Benim çizerek oluşturduğum desenlerin her biri yapılacak tabak üzerinde kabartma olarak görünecek.

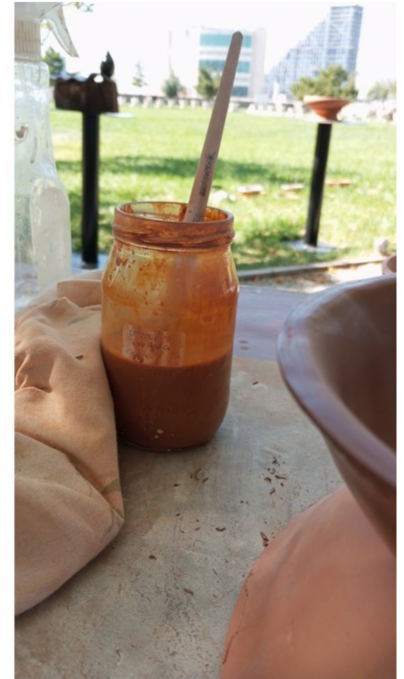

Tabağı kalıptan aldığımda desenler gördüğünüz gibi kabartma olarak çıktı.
Kaplarımız şekillendi ancak henüz kullanıma hazır değil. Pişmeleri lazım. Bildiğiniz gibi çömlekler pişirilse bile çok gözenekli ve suya karşı geçirgen olduklarından yeme içmede kullanılmaları uygun değildir. Çağımızda kullandığımız kap kacağı sırlayarak su geçirimsiz yapıyoruz. Roma döneminde çömleklerin su geçirimini azaltmak için şöyle bir çözüm bulmuşlar. Çömlekleri henüz pişirmeden önce özel bir astarla kaplamak;

Kullanılan
astarın ismi
«Terra Sigillata»

«Terra Sigillata» kelime anlamı olarak mühürlü toprak demek. Tam da bu işi yapıyor, toprak çanağı mühürleyerek sızdırmaz hale getiriyor. Çalıştay'a benimle birlikte katılan sevgili arkadaşım Sibel Hepsayar yanında getirdiği astarı Roma çömleğinin yapım sürecine hibe etti. Bu astar aslında sulandırılmış killi topraktan başka bir şey değil. Ama elbette bunu

hazırlamanın bazı incelikleri var. Bir kere her killi topraktan olmuyor, bazı killer diğerlerine göre daha iyi sonuç veriyor. Bizim astarımız Karacasu çamurundan hazırlandı. Sibel'den öğrendiğim kadarıyla hazırlanışı şöyle; yağmur suyu ile iyice sulandırılmış Karacasu çamuru bir kaba konup bekletilmiş. Bir zaman sonra bekletilen çamur üç farklı katmana ayrışmış, ne dipteki iri partiküllü çamuru, ne de en üst seviyedeki çok ince partiküllü çamuru değil, aradaki orta büyüklükte partiküller içeren çamuru alıp bir kavanozda toplamış. Bazı kaynaklarda bekleme sırasında içine birkaç damla camsuyu (sodyum silikat) katmanın ayrışmayı hızlandıracağını okumuştum.
Uygulamaya gelirsek kaplarımız kalıptan çıkıp deri sertliğine geldikten sonra, astarı fırça ile çömlek yüzeyine sürdüm. Kurumasını bekleyip tekrar tekrar birkaç kat halinde uyguladım.

Hala deri sertliğindeyken önce bir perdah taşı, sonra da bir naylon poşet parçası ile sıvazlayarak perdahladım. Siz pürüzsüz yüzeyli bir metal obje, kaşık vs. de kullanabilirsiniz. Böylece sır kullanmadan sırlı gibi bir parlak yüzey elde ettim. Dış yüzeyde süslemeleri bozmamak için sadece naylon poşet parçasını kullandım. Henüz pişmediler onun için su sızdırmazlıklarını test etme imkanım olmadı. Ama pişer pişmez deneyip yine burada paylaşacağım.